

OB RAZSTAVI PETRA JOVANOVIČA

akad. red. prof. ddr. Marija Stanonik

V letošnje številne obletnice v slovenski državi se je odlično vpela razstava Podobe iz sanj.

– Praznujemo srebrni jubilej samostojne Slovenije!

– Slovenski kipar in slikar Peter Jovanovič se je z najboljšim, kar premore, najbrž hotel ob 140-letnici rojstva (Vrhnika, *1876) oddolžiti slovenskemu pisatelju Ivanu Cankarju, ki ga sicer proslavljamo. Ali tudi beremo?!

– Jovanovič je subtilen bralec slovenske poezije, saj se je že prej likovno odzval na intimistične Pesmi štirih in pred časom na poduhovljeno uršulinsko poezijo. Slovenska kultura sploh in predvsem Primorci se letos spominjajo tudi 100-letnice smrti Simona Gregorčiča (†1906). To je treba omeniti, saj je najljubši primorski pesnik prav tako navdihnil serijo Jovanovičevih perorisb. Za vsako izmed zbirk izbere lastno barvo.

Zdaj se pogloblja v pesmi Lojzeta Grozdeta in sonete Franceta Balantiča. Ni se mu treba podpisovati, ker ga podpisujejo njegove risbe.

– Razstavi v zvoniku daje poseben status dejstvo, da se odpira ravno v času največje letošnje čipkarske prireditve na svetu: 17. svetovnega kongresa šivane in klekljane čipke. Je mar to naključje? Ali niso na tokratni razstavi Jovanovičeve bele figure na črni podlagi prosojne in rahle kakor čipke?

– K temu dodajam še eno obletnico: 50-letnico mature našega letnika na Ekonomski srednji šoli v Kranju (1966). Približno toliko let je preteklo, ko sem se v galeriji Prešernove muzejske hiše v gorenjski prestolnici prvič srečala z lesenimi plastikami Petra Jovanoviča. Kot dijakinja sem občudovala njegove lesene skulpture. In potem še nekajkrat. Njegove pikčaste in črtkaste figure ne potrebujejo podpisa. Samo eden jih lahko tako oživi. Peter Jovanovič! Študij likovne umetnosti je opustil, ker se je zbal, da bi ga oropal stilne izvirnosti. Prav je imel.

Toliko o zgodovini. In zdaj k zemljepisu.

Ivan Cankar – mimogrede, tudi on je znal dobro risati – je bil rojen na Vrhniku. Ta je na eni strani Žirov. Poljanska dolina, od koder prihaja Peter Jovanovič (Žetina pod Blegošem), je na drugi strani.

Žiri z Jovanovičevo razstavo povezujejo Notranjsko in Gorenjsko!

Ivan Cankar v trpkih 'podobah (30 po številu) iz sanj' ne prikriva predsmrtnih slutenj. Skoraj bo sto let od njihovega nastanka daljnega leta 1917. To je najžlahtnejši spomenik žrtvam I. svetovne vojne – še preden se je končala. Le perorisba Jovanovičevega kova je sposobna prenesti v likovno govorico skrivnosti, ki jim (po Cankarju!) ni mogoče do dna. »Kjer smo si v tistih globočinah vsi ljudje bratje, kakor nikjer drugje.« Podobe so res likovni motiv, vendar jih je Cankar ubesedil simbolistično, pravzaprav nadrealistično in Jovanovič jim presunjeno sledi.

Na tako visoko raven (ha, ha!), kot je prišel Peter Jovanovič (Dolenja Žetina pod Blegošem, 6. 2. 1938), zlepa ne pride kak slovenski umetnik. Od 19. do 26. junija je razstavljal v Galeriji v zvoniku župnijske cerkve sv. Martina v Žireh. Ob tej priložnosti so se zbrali ob njem vsi njegovi domači, slikar Pavle Sedej s soprogo in fotograf Franc Temelj, ki ga vedno bolj vleče v instalacije, rojakinja zdravnica dr. Štefka Križnar s soprogom prof. Ivanom ter lepo število žirovskih ljubiteljev umetnosti. Za začetni in končni glasbeni okvir je poskrbel mladi kitarist Krištof Trček iz Brekovic, v imenu društva Šmar pa sta navzoče pozdravila Fanči Vidmar in Tone Beovič. •